
СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

I МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 330.332

DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2022.11.1>

Вітер О.М.

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародної економічної та інвестиційної діяльності,
Львівський національний університет імені Івана Франка

Килин О.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри управління та експертизи товарів,
Львівський національний університет імені Івана Франка

Стручок Н.М.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економічної та інвестиційної діяльності,
Львівський національний університет імені Івана Франка

Struchok Nataliya, Viter Olexandra, Kylyn Oksana

Lviv National University named after Ivan Franko

ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В УМОВАХ РЕЦЕСІЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

DIRECT FOREIGN INVESTMENTS ARE IN THE CONDITIONS OF WORLD ECONOMY RECESSION

Статтю присвячено аналізу надходження прямих іноземних інвестицій у світі в умовах рецесії світової економіки, що зумовлена COVID-19. Встановлено, що найбільше постраждали від пандемії розвинені країни, де прямі іноземні інвестиції знизились на 58%. В країнах, що розвиваються, прямі інвестиції знизились на 8%; у Латинській Америці і Карибському басейні – на 45%; в Африці зниження відбулось на 16%; у країнах Азії відбулось зростання прямих іноземних інвестицій на 4%. У країнах з перехідною економікою спад іноземних інвестицій став найбільшим серед усіх регіонів світу. Пандемія посилила нерівність між країнами світу і сприяє ще глибшим кризовим явищам у національних економіках. Активізація інвестиційної діяльності стає одним із пріоритетних завдань кожної країни, оскільки дає можливість оновлювати виробництво та створювати конкурентоздатну економіку світового рівня.

Ключові слова: коронакриза, інвестиції, прямі іноземні інвестиції, розвинені країни, країни, що розвиваються, країни з перехідною економікою.

The article is devoted to the analysis of the inflow of foreign direct investment, which is taking place in the world today, in the recession of the world economy, due to COVID-19. The corona crisis led to a sharp decline in foreign direct investment to 2005 levels. It was found that developed countries suffered the most from the pandemic, where foreign direct investment fell by 58%. Equity investments and reinvested earnings of corporations decreased by 50%. The crisis has affected the most productive investments in industrial and infrastructure projects. In developing countries, direct investment fell by 8%. The decline in foreign investment in countries was uneven: in Latin America and the Caribbean, investment fell by 45%, in Africa by 16%, and in Asia by foreign direct investment by 4%. In countries with economies in transition, foreign investment fell by 58%. This was the largest decline among all regions of the world. Experts believe that the slowdown in economic growth in de-

---

veloped economies is having a negative impact on the economies of the rest of the world. In addition, the pandemic has exacerbated inequalities in the availability of vaccines, economic growth, access to education and health services, as well as unemployment and incomes, and has contributed to inflation and increased financial vulnerability in much of the world. This contributes to the growing risk of even deeper crises in national economies. However, according to IMF forecasts, global economic growth of 4.9% will take place in 2021. These are the highest rates of economic recovery since the recession in 80 years. The growth of key macroeconomic indicators will help revive the investment market and foreign direct investment on a global scale. The most important industries that attract foreign investors in 2021 include consumer goods production, agriculture, information and communication technologies and pharmaceuticals. Experts believe that lower production and investment growth will have a particularly negative impact on emerging market and developing countries. Therefore, countries need to implement fiscal measures and monetary policy and reform to address the effects of the pandemic.

Key words: *coronacrisis, investments, foreign direct investment, developed countries, developing countries, countries with economies in transition.*

Постановка проблеми. Сьогодні світ переживає найглибшу рецесію в історії мирного часу за останні 150 років. Як свідчать глобальні економічні прогнози Світового банку та ОЕСР, вплив коронавірусу у всьому світі є руйнівним. Екстраполюючи явища 2008–2009 і 2014–2015 років на нинішню ситуацію з пандемією коронавірусу, доходимо висновку, що спад світової економіки у 2020 році буде більш глибоким порівняно зі згаданими попередніми кризами [1]. Аналітики прогнозують, що збитки світової економіки через пандемію коронавірусу за найгіршого сценарію можуть досягти \$2,7 трлн. Голова Європейського центрального банку Крістін Лагард заявила, що Європа може зіткнутися із серйозним економічним шоком, якщо світові лідери не вживатимуть термінових заходів проти спалаху коронавірусу [2]. В усьому світі обмежувальні заходи та локдауни, які були спричинені COVID-19, сповільнили започатковані інвестиційні проекти. Оцінити виклики пандемії та реальні економічні втрати інвестиційних потоків від запровадження карантинних обмежень достатньо важко. Однак зрозуміло, що коронакриза привела до зниження глобальних потоків прямих іноземних інвестицій до рівня 2005 року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню стану залучення іноземних інвестицій присвячені праці таких вчених, як А. Блінов, Л. Борщ, О. Вовчак, Т. Майорова, А. Пересада, Ю. Шрамко. При цьому увага науковців зосереджується на аналізі стану економіки та інвестиційних процесів у період коронакризи. Проте в умовах подальшого поширення коронакризи дослідження інвестиційних процесів різних регіонів світу не втрачають своєї актуальності.

Формулювання цілей статті. Метою статті є аналіз стану інвестиційного процесу, який відбувається сьогодні у світі в умовах складних процесів рецесії світової економіки, що зумовлена COVID-19.

Виклад основного матеріалу. Роль інвестицій у забезпеченні сталого економічного зростання будь-якої країни важко переоцінити. В умовах дефіциту вітчизняних інвестиційних ресурсів іноземні інвестиції є важливим ресурсом для забезпечення простого і розширеного відтворення. Глобальні потоки прямих іноземних інвестицій знизились у 2020 році на 35%, а саме до 1 трлн. дол. з 1,5 трлн. дол. у попередньому році [3]. Директор UNCTAD з інвестицій та підприємництва у звіті Конференції ООН з торгівлі та розвитку про глобальні інвестиційні тенденції вважає, що спад прямих іноземних інвестицій є більш різким, ніж очікувалося.

Найбільше постраждали від пандемії саме розвинені країни, де прямі іноземні інвестиції знизились на 58%, а саме до 312 млрд. дол., що відповідає рівню 2003 року [3]. Пандемія блокувала чи сповільнила втілення вже діючих інвестиційних проектів корпоративного сектору економіки. Перспективи глибокої рецесії змусили транснаціональні корпорації переглянути нові заплановані проекти. Криза вплинула на найбільш продуктивні інвестиції в промислові та інфраструктурні проекти. Це означає, що серйозно постраждало міжнародне виробництво, яке виступає локомотивом глобального економічного зростання і розвитку.

Потік інвестицій у Європу знизився на 80%, а саме до 73 млрд. доларів. Особливо сильно зниження інвестицій відчули такі країни, як Об'єднане Королівство, Франція, Німеччина.

У Північній Америці зниження іноземних інвестицій становило 42%, а саме до 180 млрд. доларів. США, незважаючи на зменшення інвестицій на 40%, залишились однією з країн світу, яка отримала найбільший рівень прямих іноземних інвестицій. Зниження прибутку корпорацій на 44% порівняно з 2019 роком безпосередньо вплинуло на зниження реінвестованого прибутку [3].

Експерти вважають, що перспективи відновлення інвестиційних потоків у розвинутих країнах є достатньо оптимістичними. Очікуване зростання за оптимістичного прогнозу може становити до 20% за рахунок покращення макроекономічної кон'юнктури, успішного просування програми вакцинавання і масштабної державної інвестиційної підтримки. Прогнозується, що у Європі прямі іноземні інвестиції зростуть на 15–20% порівняно зі зниженням у 2020 році, а у Північній Америці зростання може відбутися на рівні 15%.

Країни, що розвиваються, переживають інвестиційну кризу легше, ніж розвинені, оскільки зниження інвестицій відбулось лише на 8%. Найбільше постраждали інвестиції, що вкладалися у виробництво, туризм і видобувні галузі. Падіння надходження іноземних інвестицій у країнах, що розвиваються, було нерівномірним у різних регіонах світу.

В Африці прямі іноземні інвестиції знизились у 2020 році на 16%, а саме до 40 млрд. дол. Такий рівень інвестицій спостерігався 15 років тому. Обсяг інвестицій у нові проекти, які мають ключове значення для перспектив індустріалізації регіону, знизився на 62%, а саме до 29 млрд. дол., а фінансування міжнародних проектів знизилось на 74%, а саме до 32 млрд. дол. В Єгипті, який був одним із найбільших отримувачів прямих інвестицій в Африці, інвестиції знизились на 35%, а саме до 5,9 млрд. доларів. В умовах повільних темпів вакцинації та появи нових штамів COVID-19 зберігаються значні ризики скорочення іноземних інвестицій у цьому регіоні. Очікуване зростання попиту на сировинні ресурси і завершення розроблення Протоколу про інвестиції в рамках Угоди про Африканську континентальну зону вільної торгівлі (АфКЗВТ) можуть привести до зростання інвестицій після 2022 року [4].

На противагу іншим регіонам світу, надходження прямих іноземних інвестицій у країни Азії збільшилось у 2020 році на 4%, а саме до 535 млрд. доларів. В Китаї інвестиції зросли на 6%, досягнувши 149 млрд. дол., що дало можливість стримувати пандемію і швидко відновити ВВП. Зростання було досягнуте за рахунок галузей, пов'язаних із технологіями, електронною торгівлею, дослідженнями і науковими розробками [5].

Зростання інвестицій у Південній Азії на 20% відбулось за рахунок зростання іноземних інвестицій в Індії до 64 млрд. доларів. Припливу інвестицій сприяли галузі інформаційних комп'ютерних технологій і будівництва [5].

Найбільший спад інвестицій, а саме на 58%, серед усіх регіонів відбувся у країнах з перехідною економікою. Пандемія ще більше зменшила можливості країн зі структурно слабкою економікою. Кількість нових підприємств скоротилася вдвічі, а кількість угод з фінансування міжнародних проектів – на третину. Незважаючи на зусилля, через низькі темпи економічного зростання відновлення зростання інвестицій до рівня, що був досягнутий до пандемії, є малоімовірним. Очікується, що відновлення припливу інвестицій у цьому регіоні почеться не раніше 2022 року [4].

Швидке поширення нових штамів коронавірусу свідчить про те, що у найближчій перспективі негативний вплив пандемії на економічну активність країн не припиниться. Експерти вважають, що помітне сповільнення темпів економічного зростання країн з розвинутою економікою негативно впливає на економіки країн з ринком, що формується, та країн, що розвиваються. Крім того, пандемія посилила нерівність у доступності вакцин, економічному зростанні країн, доступності до послуг освіти та охорони здоров'я, а також у масштабах безробіття та доходів населення і сприяє

інфляційним процесам та підвищеній фінансовій вразливості великої частини світу. Це сприяє наростанню ризику ще глибших кризових явищ у національних економіках.

Однак, за прогнозами МВФ, протягом 2021 року відбудеться світове зростання економіки на рівні 4,9% [6]. У 2022 році прогнозне зростання світового ВВП становитиме 4,7%. В тому числі, очікується зростання ВВП США на рівні 4,2%, ВВП Євросони – 4,8%, ВВП Азії – 5,7%, ВВП Китаю – 5,4% [7]. Це найвищі показники темпів відновлення економіки після рецесії за останні 80 років. Зростання основних макропоказників сприятиме поживленню інвестиційного ринку та іноземних інвестицій у глобальному масштабі. Основна причина очікуваного зростання та відновлення економік зумовлена пришвидшенням темпів вакцинації в провідних країнах світу. Країни, що розвиваються, демонструють більш стримані прогнози показники. У країнах з ринком, що формується, і країнах, що розвиваються, низькі темпи вакцинації продовжують гальмувати економічну активність. Президент Групи Світового банку Девід Малпасс вважає, що для того, аби всі країни стали на шлях економічного зростання, необхідні узгоджені зусилля всієї економічної спільноти та комплекс заходів кожної країни у боротьбі з коронакризою [8].

У зв'язку з цим міжнародні фінансові інституції оголосили виділення фондів на боротьбу з коронавірусом. Так, Міжнародний валютний фонд виділяє \$50 млрд. для підтримки найбільш постраждалих і вразливих економік, які мають низький рівень доходу та слабку систему охорони здоров'я; Світовий Банк виділив \$12 млрд. задля вжиття ефективних заходів у відповідь на коронавірус; ще \$10 млрд. виділяють Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація. Крім того, експерти вважають, що у світі посилюється роль держави як у внутрішній, так і в міжнародній політиці у напрямі попередження коронавірусу та боротьби з ним, а також пом'якшення негативних економічних наслідків та переходу до нових моделей економічного розвитку [9].

Висновки. Результати дослідження дають можливість стверджувати, що рецесія світової економіки, спровокована пандемією коронавірусу, впливає на всю світову економіку. Кожна країна світу відчує негативний вплив пандемії. В умовах розгортання економічної кризи активізація інвестиційної діяльності стає одним із пріоритетних завдань кожної країни, оскільки дає можливість оновлювати виробництво та створювати конкурентоздатну економіку світового рівня.

Незважаючи на продовження пандемії, у 2021 році експерти очікують зростання інвестицій, однак визнають складну глобальну кон'юнктуру, яка впливає на стимулювання інвестицій. До найважливіших галузей, які приваблюють іноземних інвесторів у 2021 році, відносять виробництво продуктів споживання, сільське господарство, інформаційно-комунікаційні технології та фармацевтику. Якщо інвестиції у виробництво продуктів споживання та сільське господарство завжди вважались цікавими для країн, що розвиваються, і країн з перехідною економікою, то особливий інтерес до галузей інформаційно-комунікаційних технологій та фармацевтики зростає саме через поширення пандемії.

Однак, за розрахунками світових організацій, до 2022 року обсяг виробництва та динаміка інвестицій у всіх регіонах світу, як і раніше, будуть нижчими від рівня, прогнозованого до початку пандемії. Найбільше постраждають потоки капіталу до країн з транзитивними економіками та країн, що розвиваються, оскільки найбільшого скорочення зазнають інвестиції в експортні галузі. Відповідно, на світових ринках конкуренція за капітал тільки зростатиме, а у вииграші будуть країни з найбільш сприятливим інвестиційним кліматом.

Директор групи економічних перспектив Світового банку Айхан Косе зазначив, що прогнозоване уповільнення темпів зростання виробництва та інвестицій сильно затьмарюють перспективи країн з ринком, що формується, і країн, що розвиваються, тому цим країнам потрібно вживати зважених заходів податково-бюджетної та грошово-кредитної політики, а також проводити реформи, спрямовані на усунення наслідків

пандемії. Такі реформи слід розробляти з огляду на необхідність підвищення якості інвестицій, а також вирішення проблем, пов'язаних із подоланням соціально-економічної нерівності у розподілі доходів [8].

Список використаних джерел:

1. Блінов А. Вірус рецесії: чим обернеться епідемія COVID-19 і хто постраждає найбільше. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/03/18/pogljad/ekonomika/virus-recesiyi-chymobnertsya-epidemiya-covid-19-xto-postrazhdaye-najbilshe> (дата звернення: 20.11.2021).
2. Коронавірус може призвести до масштабного економічного шоку в Європі – Лагард. URL: <https://suspilne.media/18912-koronavirus-moze-prizvesti-do-masstabnogoekonomichnogo-soku-v-evropi-lagard> (дата звернення: 26.10.2021).
3. Доклад о мировых инвестициях. 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2021_overview_ru.pdf (дата звернення: 20.11.2021).
4. Шрамко Ю. Аналітики оцінили економічні наслідки коронавірусу COVID-19 в усьому світі. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1853021-analitiki-otsinili-ekonomichni-naslidkikoronavirusu-covid-19-v-usomu-sviti> (дата звернення: 20.11.2021).
5. Коронавірус в цифрах: як змінилася світова економіка. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-5199495> (дата звернення: 20.11.2021).
6. EU economic developments and projections. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/645716/IPOL_BRI\(2020\)645716_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/645716/IPOL_BRI(2020)645716_EN.pdf) (дата звернення: 22.12.2021).
7. Які макротренди впливатимуть на інвестиційний ринок у 2022 році. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/01/20/681635> (дата звернення: 25.01.2022).
8. International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. URL: https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/36519/9781464817601.pdf?_x_tr_sl=ru&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=sc (дата звернення: 20.11.2021).
9. Як борються з COVID-19 у світі. URL: <http://icps.com.ua/yak-boryutsya-z-covid-19-u-sviti-varianty-uryadovykh-rishen> (дата звернення: 20.11.2021).

References:

1. Blinov, A. Virus retsesii: chym obnertsia epidemii COVID19 i khto postrazhdaie naibilshe [Recession Virus: what Will Turn on the COVID-19 Epidemic and Who Will Suffer the most]. Available at: <https://www.slovoidilo.ua/2020/03/18/pogljad/ekonomika/virus-recesiyi-chym-obnertsya-epidemiya-covid-19-xto-postrazhdaye-najbilshe> (accessed 20 November 2021).
2. Shramko, Y. Analityky otsinyly ekonomichni naslidky koronavirusu COVID-19 v usyomu sviti [Analysts Have Evaluated the Economic Impact of COVID-19 Coronavirus Worldwide]. Available at: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1853021-analitiki-otsinili-ekonomichni-naslidki-koronavirusu-covid-19-v-usomu-sviti> (accessed 20 November 2021).
3. Doklad o myrovkykh ynvestycyjakh 2021 [World Investment Report 2021]. Available at: https://unctad.org/system/files/officialdocument/wir2021_overview_ru.pdf (accessed 20 November 2021).
4. Koronavirus v tsyfrakh: yak zminyasia svitova ekonomika [Coronavirus in Numbers: How the World Economy has Changed]. Available at: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-51994936> (accessed 20 November 2021).
5. Koronavirus mozhe pryzvesty do masshtabnoho ekonomichnoho shoku v Yevropi – Lahard [Coronavirus Can Cause Major Economic Shock in Europe – Lagarde]. Available at: <https://suspilne.media/18912-koronavirus-moze-prizvesti-do-masstabnogoekonomichnogo-soku-v-evropi-lagard> (accessed 26 October 2021).
6. Yaki makrotrendy vplyvatymut' na investytsiynny rynek u 2022 rotsi [What macro trends will affect the investment market in 2022]. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/01/20/681635> (accessed 25 January 2022).
7. Yak boryut'sya z COVID-19 u sviti [How to fight COVID-19 in the world]. Available at: <http://icps.com.ua/yak-boryutsya-z-covid-19-u-sviti-varianty-uryadovykh-rishen> (accessed 20 November 2021).
8. EU economic developments and projections. Available at: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/645716/IPOL_BRI\(2020\)645716_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/645716/IPOL_BRI(2020)645716_EN.pdf) (accessed 22 December 2021).
9. International Bank for Reconstruction and Development / The World Bank. Available at: https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/36519/9781464817601.pdf?_x_tr_sl=ru&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk&_x_tr_pto=sc (accessed 20 November 2021).